

ورزش و تربیت بدنی معلولین

■ دکتر حسن دانشمندی دانشیار دانشگاه گیلان

■ محمد کریمی زاده اردکانی

دانشجوی دکتری آسیب شناسی ورزشی و حرکات اصلاحی

■ همانادری فر

دانشجوی دکتری آسیب شناسی ورزشی و حرکات اصلاحی

■ محمد حسن کردی اشکذری

دانشجوی دکتری آسیب شناسی ورزشی و حرکات اصلاحی

ناشر برگزیده کشور در سال ۱۳۹۳

ناشر کتاب‌های تخصصی تربیت بدنی و علوم ورزشی انتشارات حتمی

[ناشر: شرکت تضامنی انتشاراتی حتمی و شرکا]

[عنوان کتاب: ورزش و تربیت بدنی معلولین]

[مؤلف: دکتر حسن دانشمندی، محمد کریمی زاده اردکانی، هما نادری فر، محمد حسن کردی اشکذری]

[سرپرست واحد گرافیک: المیرا میرموسوی]

[گرافیکست: محمود رضا لطیفی] + [طراحی صفحات: واحد گرافیک]

[آماده سازی و نظارت بر چاپ و توزیع: محمد حتمی رازلیقی] + [لیتوگرافی: باختر]

[نوبت چاپ: اول (۱۳۹۴)] + [شمارگان ۱۰۰۰ نسخه]

[نمایشگاه و فروشگاه دائمی: تهران، خیابان انقلاب، بین خیابان ۱۲ فروردین و اردیبهشت، جنب بانک صادرات، ساختمان

۱۴۸۴، فروشگاه کتاب کاشفان] + [تلفن: ۶۶۴۰۳۱۶۲ فکس: ۶۶۴۰۳۱۷۰]

[سرویس پیام کوتاه (sms): ۳۰۰۰۲۵۷۶]

[پایگاه اینترنتی: <http://www.HatmiSS.ir>]

[قیمت: ۳۷۵ ۰۰۰ ریال]

توجه: به موجب ماده ۵ قانون حمایت، از حقوق مؤلفان، مصنفان و هنرمندان مصوب ۱۳۴۸/۱۰/۱۱ کلیه حقوق این کتاب برای انتشارات حتمی محفوظ می‌باشد و هیچ شخص حقیقی یا حقوقی حق استفاده از آن را ندارد و متفلفین به موجب این قانون تمت بیکرد قانونی قرار می‌گیرند.

دوست عزیز جهت آگاهی از آخرین اخبار و اطلاعات کتاب‌های منتشر شده توسط انتشارات حتمی، لطفا پایه، گرایش تحصیلی و پست الکترونیکی (E-mail) خود را به سامانه ۳۰۰۰۲۵۷۶ sms نمایید.

عنوان و نام بدید آور: ورزش و تربیت بدنی معلولین / مؤلف حسن دانشمندی، هما نادری فر، محمد حسن کردی اشکذری

مشخصات نشر: تهران: شرکت تضامنی انتشاراتی حتمی و شرکا، ۱۳۹۴.

مشخصات ظاهری: ۶۱۸ ص: مصور، جدول (رنگی)، نمودار.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۳۵۵-۰۷۸-۰

وضعیت فهرست نویسی: فیبا

یادداشت: مؤلفان حسن دانشمندی، محمد کریمی زاده اردکانی، هما نادری فر، محمد حسن کردی اشکذری.

یادداشت: واژه‌نامه.

موضوع: ورزش معلولان

شناسه افزوده: دانشمندی، حسن، ۱۳۳۸ -

رده بندی کنگره: ۱۳۹۴ ۳۸/۳/۹۷۷۰ GVV

رده بندی دیویی: ۷۹۶/۰۱۹۶

شماره کتابشناسی ملی: ۳۹۱۹۶۵۵

فهرست مطالب

۷	بخش ۱	مقدمه تعاریف و علل
	بخش ۲	معلولین جسمی
۷۷		فصل اول: قطع و نقص عضو، کوتوله‌ها
۱۲۹		فصل دوم: ضایعات نخاعی
۱۷۷		فصل سوم: فلج چند گانه یا اسکروز چند گانه
۲۱۵		فصل چهارم: فلج مغزی
۲۶۹		فصل پنجم: پارکینسون
۲۹۱		فصل ششم: ناتوانی‌های حسی
۳۲۹		فصل هفتم: ناسنوایی و کم سنوایی
۳۴۷		فصل هشتم: معلولیت حسی دو گانه
۳۵۵		فصل نهم: اختلالات ارتوپدی (عضلانی، ام‌اس، دیستروفونی عضلانی، اسکلتی)
۳۸۹		فصل دهم: اختلالات بیولوژیکی (آسم، برونشیت، تب یونجه، فیبروز کیسه‌ای، دیابت، آمفیزیم)
۴۱۳		فصل یازدهم: سالمندان
۴۲۹	بخش ۳	معلولین ذهنی (آموزش پذیر، تربیت پذیر، وابسته)، سندروم داون
	بخش ۴	معلولین روانی
۴۸۹		فصل اول: معلولین روانی
۵۳۵		فصل دوم: اوتیسم
۵۵۵		فصل سوم: بیماری روانی
۵۶۳	بخش ۵	معلولین اجتماعی (کودکان بز هکار، اعتیاد، متکدیان و ولگردان، محکومین زندان)
۵۶۵		فصل اول: کودکان بز هکار
۵۷۳		فصل دوم: اعتیاد
۵۹۹		فصل سوم: محکومین زندان‌ها، متکدیان و ولگردان
۶۱۱		پیوست‌ها

... در هر طرف ز خیل حوادث کمین گهیست

همه ما ساکنان ابدی سرزمین خیالیم، همه ما گاه و بیگاه در باغچه خاطرات کودکی از سویی به سویی دویده‌ایم، خنده‌های بلند را با اشک‌های داغ کودکانه همراه کرده‌ایم. از سر بازیگوشی، ریگی در برکه‌ای آرام انداخته‌ایم و آنگاه ناباورانه به پیامد آن تا بیکران آبی چشم دوخته‌ایم. موجی بر موج دگر و بسامدی به غایت ناباورانه و هراس انگیز! خیال آنکه از ریگی خرد، تلاطمی اینچنین سترگ، آرامش اقیانوس بیکرانه هستی را بیاشوبد، همه ما را به شگفتی وا داشته است. این تریسمی شاعرانه از تراژدی پدیده معلولیت است. تراوش هنری ذهن معلمی است که می‌کوشد تا شاید عمق و وسعت معلولیت را در ذهن خوانندگان به درستی حک و ترسیم نماید و رنج آنان را التیام بخشد.

معلولیت پدیده پیچیده ایست زیرا انسان پیچیده است. بر وجود آدمی قانون ظروف مرتبطه فیزیک حاکم است. ابعاد آدمی در پیوندهای ارگانیکی با یکدیگر به سر می‌برند. هر گونه کاستی و افزایشی در یک ارگان و بخشی از بدن، آثارش در سایر بخش‌ها دیده می‌شود. یک قطع عضو، فقط از دست دادن یک بخش بدن نیست، همانگونه که کاهش بینایی، شنوایی و هرگونه اختلال عصبی و عضلانی و یا کاهش مهارت شناختی و ارتباطی و ... فقط کم توانی یک بخش نیست.

آن ریگ کوچک نقص، میتواند موجهای سهمگینی را در اقیانوس وجود یکپارچه معلول، که همواره ترجیح میدهم از آن بعنوان "کم توان" یاد کنم، ایجاد میکند. فراموش نکنید بسامد، عمق و وسعت پیامدهای ناشی از نقص، همواره بسیار بیشتر از خود نقص اولیه است. از اینرو میتوان گفت معلولیت قابلیت تبدیل به انواع معلولیت‌های دیگر را داشته و حتی مسری به دیگران است! یک نقص جسمی ساده می‌تواند تبدیل به انواع دیگر معلولیت‌های جسمی، روانی و اجتماعی گردد و گاه سایر بستگان و دوستان را بیش از خود فرد معلول مبتلا و گرفتار نماید! تجربه افسردگی و میل به انزوای اجتماعی خانواده‌ها گاه از خود معلول بیشتر است!

از اینروست که پدیده معلولیت بیش از آنکه نیازمند اشک و آه و عاطفه باشد، محتاج مدیریت است. مدیریت برای کاهش پیامدهای نقص و تسهیل و تسریع فرایند حضور مفید معلول در اجتماع، بی‌تردید ورزش گذرگاه ضروری و مطمئنی برای سازگاری بهینه کم توانان مختلف است و این مهم البته در گرو آشنایی با پدیده معلولیت است. در راستای تحقق این رویکرد، گام نخست میتواند از طریق رسانه‌ها، مراکز آموزشی و به ویژه نشر منابع مناسب برداشته شود. کتاب حاضر تلاشی آغازین در تحقق هدف مذکور است که امید است مقبول مشتاقان واقع گردد.

به عنوان معلمی که سال‌های طولانی به تدریس این درس مشغول بوده‌ام و ماحصل آن در کارنامه آکادمیک اینجانب موجود است، ضروری بود در این مرحله کتابی متناسب با نیازهای دانشجویان رشته تربیت بدنی و علوم ورزشی و سایر رشته‌های مرتبط، تدوین و در اختیار علاقمندان قرار گیرد که این مهم به مدد سه دانشجوی ساعی اکنون و همکار آینده تحقق یافت. در این راستا دوستان و دانشجویان دیگری

چوی سعید بحیرائی، عبدالله معروف دانشجویان دکتری تربیت بدنی ویژه و خانم شقایق سیار کمک‌های
بیشماری نمودند و سرانجام همت و پشتکار ناشر گرامی حتمی بطور حتم، نشر این اثر را ممکن ساخت.
کتاب و مقالات بیشتر و بلکه تخصصی‌تری نیز در راه است تا کاستی‌های این اثر را جبران و شوق مشتاقان
این حیظه مغفول و مهجور را پاسخگو باشد.
اکنون:

این برگ‌های سبز درویشی را به رسم تحفه و به شرط ادب، پیشکش می‌کنیم به همه گمنامان بی
ادعا، آنان که با پاره پاره تن خود یکپارچگی ایران عزیز را به ارمغان آوردند. نخل‌های تناور خوابیده در
خاک و جانبازان سر بر افلاک.

و آنگاه تقدیم به معلمی که اگرچه خود بر صندلی چرخدار تکیه داده بود و درس معلولین گفت و
نوشت، اما انبوه شاگردانی که امروز بر پای ایستاده‌اند، همچنان به او تکیه کرده‌اند، به معلم عزیز سفر
کرده، "فاطمه میرفتاح".

سرانجام، به خواهر نازنینم "علیاء" که در مقابل دیدگان ناباورم، آرام آرام بر عصا تکیه کرد و اکنون
دیربست که نشسته بر چرخ دوار، چرخه زندگی خود را به عزت تمام به حرکت و امیدارد. به آنکه اگر چه
به پای خود نایستاده است اما برپا ایستادن را به همگان آموخت و اگر چه زانوانش دیربست یارای راست
شدن ندارد اما بر آستان هیچ رنج و سختی زانو نرزد.

و هم او بود که مرا تعلیم سخن کرد و معلمی آموخت. حق نگه دارش باد و باقی بقای شما.

حسین دانشمندی

رشت - اردیبهشت بی بازگشت - ۱۳۹۴